

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (E. Badan-Melnic)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Bostan, V. Negru, A. Pahopol)

DECIZIE

09 octombrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al

Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Sveatoslav Moldovan

Victor Burduh

Nina Vascan

Iurie Bejenaru

examinând recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Graur Gheorghe (succesori în drepturile procesuale ale lui Graur Gheorghe – Groza Efrosinia, Taca Ana, Postolachi Elena, Graur Mihail) împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, intervenienți accesorii Întreprinderea de Stat „Mina de piatră din Mileștii Mici” și Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, cu privire la contestarea actului administrativ,

împotriva deciziei din 28 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și a fost menținută hotărârea din 24 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru

c o n s t a ț ă

La 29 decembrie 2016 Graur Gheorghe a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea acțiunii a indicat că la 14 iunie 2016 s-a adresat către CNAS cu cerere prin care a solicitat stabilirea pensiei anticipate pentru limită de vârstă în condiții grele de muncă.

A menționat că după o perioadă îndelungată, cu încălcarea termenului de informare, la 24 octombrie 2016 a primit decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care i s-a refuzat în stabilirea pensiei, pe motiv că stagiul special de

lucrări grele cu program complet de muncă este de doar 8 ani și 6 luni din cei 10 prevăzuți în actele normative.

A considerat că calculele efectuate de angajații Casei Naționale de Asigurări Sociale sunt incorecte, deoarece din 27 ianuarie 1993 – până la sfârșitul anului 2015, a lucrat în subteran, în aceeași funcție de mașinist la mașinile subterane, cu ziua completă de muncă, adică aproape 23 de ani, în timp ce Casa Națională de Asigurări Sociale a acceptat de a lua în calcul numai perioada de până la 30 noiembrie 2001, adică numai 8 ani și 6 luni.

A solicitat anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale privind refuzul stabilirii pensiei; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să accepte întreaga perioadă de executare a funcției de mașinist la mașinile subterane autopropulsate, cu ziua completă de muncă, de la 27 ianuarie 1993 până în decembrie 2015, ca muncă în subteran; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i stabilească lui Graur Gheorghe pensia anticipată pentru limită de vârstă în condiții grele de muncă, începând cu 14 iunie 2016, data depunerii cererii la CNAS.

Prin încheiere protocolară din 30 mai 2017 au fost atrași în proces în calitate de intervenienți accesorii ÎS „Mina de piatră din Mileștii Mici” și Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

Prin hotărârea din 24 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru acțiunea a fost admisă integral; a fost recunoscută ca fiind nulă decizia nr. 91/2016/24965 din 25 octombrie 2016 a Casei Naționale de Asigurări Sociale privind refuzul stabilirii pensiei pentru limită de vârstă; a fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să stabilească în privința lui Graur Gheorghe pensia anticipată pentru limită de vârstă în condiții grele de muncă, începând cu 14 iunie 2016, cu luarea în calcul a întregii perioade de executare a funcției de conducător al utilajului de autopropulsare, cu zi completă de muncă, ca muncă în subterană.

CNAS a declarat apel împotriva hotărârii din 24 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând casarea acesteia și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

La data de 16 mai 2018 Graur Gheorghe a decedat.

În legătură cu acest fapt, prin încheierea din 16.04.2019 a Curții de Apel Chișinău, în baza certificatului de moștenitor legal din 21.12.2018, în temeiul art. 70 alin. (1) CPC, în proces a fost înlocuit reclamantul-intimat decedat Graur Gheorghe, cu succesorii în drepturile procesuale - Groza Efrosinia, Taca Ana, Postolachi Elena, Graur Mihail.

Prin decizia din 28 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și a fost menținută hotărârea din 24 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La 10 iulie 2019 Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs împotriva deciziei din 28 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia emiterea unei încheieri prin care să fie încetat procesul.

Drept temei al încetării procesului, recurentul a invocat că în conformitate cu art. 265 CPC, instanța judecătorească dispune încetarea procesului în cazul în care partea în proces persoană fizică decedează și raportul juridic litigios nu admite succesiunea în drepturi.

Aceeași idee este expusă și în art. 48 alin. (1) Cod administrativ- în cazul în care un participant decedează și procedura administrativă se referă la drepturile sau obligațiile strict personale ale defunctului, procedura se consideră încetată.

Conform normelor Codului civil pensia este un drept personal. În acest sens, recurentul a menționat că la momentul decesului reclamantului nu a fost creat dosarul de pensionare al acestuia, nu a fost stabilită mărimea pensiei ca potențialii succesori să o poată prelua în plată.

De asemenea, recurentul consideră că la activitatea ce este prevăzută de Lista nr. 1 a unităților de producție, lucrărilor profesiilor, funcțiilor și indicilor, în temeiul cărora se acordă dreptul la pensie pentru limită de vârstă în condiții mai avantajoase, în speță poate fi atribuită doar perioada de la 27.01.1993 până la 30.11.2001 când reclamantul a lucrat în funcția de mașinist la mașinile subterane autopropulsate, ceea ce constituie 08 ani 6 luni, necesar fiind 10 ani.

După cum rezultă din speță litigiul a fost soluționat în baza Legii contenciosului administrativ nr. 793-XIV din data de 10 februarie 2000.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 01 aprilie 2019, iar potrivit alin. (2), la data intrării în vigoare a prezentului cod se abrogă Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din data de 10 februarie 2000.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

Prin urmare, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contenciosul administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va aprecia condițiile de admisibilitate a recursului în conformitate cu prevederile art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, adică conform reglementărilor anterioare intrării în vigoare a Codului administrativ.

În conformitate cu articolul 193 alin.(3) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție soluționează recursurile împotriva încheierilor și admisibilitatea cererilor de recurs în complete de 3 judecători, iar cererile de recurs – în complete de 5 judecători.

Prin prisma art.194 alin. (2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Articolul 247 din Codul administrativ consemnează că, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: respinge recursul.

Studiind materialele dosarului, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contenciosul administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul, din următoarele considerente.

Colegiul a stabilit că la data de 27 ianuarie 1993 Graur Gheorghe a fost angajat în funcția de mașinist la mașinile subterane în cadrul „Minei de Piatră Mileștii Mici”, iar începând cu 1 decembrie 2001 a fost transferat în funcția de conducător al utilajului autopropulsat la transportarea producției finite și deșeurilor din galerie în cadrul aceleiași mine, fapt confirmat prin înscrierile din carnetul de muncă al titularului Graur Gheorghe.

La data de 14 iunie 2016 Graur Gheorghe s-a adresat către Casa Teritorială de Asigurări Sociale Ialoveni cu cerere privind stabilirea pensiei pentru limită de vârstă în condiții avantajoase.

Prin decizia nr. 40/2016/22695 din 11.10.2016 a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ialoveni lui Graur Gheorghe i-a fost refuzat în stabilirea pensiei pentru limită de vârstă în condiții avantajoase, pe motiv că nu sunt întrunite condițiile art. 42 din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14.10.1998 (în redacția de până la 01.01.2017).

Nefiind de acord cu decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ialoveni, Graur Gheorghe s-a adresat cu cerere prealabilă către Casa Națională de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul nr. G-1297/16 al Casei Naționale de Asigurări Sociale, Graur Gheorghe a fost informat că deoarece pentru perioada de la 01.12.2001 nu a fost posibil de confirmat caracterul lucrărilor executate cu ziua deplină de muncă în subteran, astfel nu a fost confirmat stagiul special pentru bărbați la lucrări foarte nocive și foarte grele pe o perioadă de 10 ani, motiv pentru care nu sunt întrunite condițiile pentru stabilirea pensiei în condiții avantajoase la 54 de ani.

Pârâtul consideră că perioada lucrată de către Graur Gheorghe în funcția de conducător auto la lucrările în subteran nu poate fi inclusă în stagiul de cotizare special ca fiind activitate în condiții nocive și foarte grele. În opinia sa, conducătorii auto ocupați la lucrări în subteran pot beneficia de dreptul la pensie anticipată, dacă în baza documentelor jurnal de intrare-coborâre și ieșire din mină a angajaților se va confirma activitatea șoferului în subteran o perioadă nu mai mică de 80 % din durata totală a timpului de muncă.

Potrivit răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale doar activitatea desfășurată de reclamant în perioada începând cu 27 ianuarie 1993 până la 20 noiembrie 2001 poate fi atribuită la prevederile Listei nr. 1.

Din aceste considerente Graur Gheorghe s-a adresat în instanța de judecată cu prezenta acțiune.

Prima instanță și instanța de apel, examinând cauza, au admis acțiunea și au recunoscut ca fiind nulă decizia nr. 91/2016/24965 din 25 octombrie 2016 privind refuzul stabilirii pensiei pentru limită de vârstă, cu obligarea CNAS să stabilească în privința lui Graur Gheorghe pensia anticipată pentru limită de vârstă în condiții grele de muncă, începând cu 14 iunie 2016, cu luarea în calcul a întregii perioade de executare a funcției de conducător al utilajului de autopropulsare, cu zi completă de muncă, ca muncă în subterană.

Conform art. 10 alin. (2) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998 (în redacția până la 01.01.2017), dreptul la pensie se cuvine și poate fi solicitat de la data îndeplinirii condițiilor de pensionare prevăzute de prezenta lege.

Conform art. 30 alin. (1) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998 (în redacția până la 01.01.2017), pensia pentru limită de vârstă se stabilește pe viață.

Conform art. 31 alin. (1), (2) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998 (în redacția până la 01.01.2017), pensia se acordă la cererea persoanei care a obținut dreptul la pensie, a tutorelui (curatorului) acesteia. Cererea de pensionare și actele necesare se depun la organul teritorial de asigurări sociale de la domiciliul asiguratului, unde se înregistrează în mod obligatoriu.

Conform art. 41 alin. (3) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998 (în redacția până la 01.01.2017), începând cu 1 ianuarie 1999 se stabilește vârsta de pensionare a persoanelor ocupate la lucrări foarte nocive și foarte grele (prevăzute de Lista nr. 1 a unităților de producție, lucrărilor profesiilor, funcțiilor și indicilor ce acordă dreptul la pensie pentru limită de vârstă în condiții avantajoase, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 822 din 15 decembrie 1992) de 50 de ani și 9 luni pentru bărbați și de 45 de ani și 9 luni pentru femei. În fiecare an ulterior, vârsta de pensionare se majorează cu 9 luni. Începând cu 1 ianuarie 2004, pentru persoanele din categoria menționată se stabilește vârsta de pensionare de 54 de ani pentru bărbați și de 49 de ani pentru femei.

În contextul normelor de drept enunțate, Colegiul menționează că Conform Hotărârii Guvernului nr. 822 din 15.12.1992 cu privire la aprobarea Listei nr. 1 a unităților de producție, lucrărilor profesiilor, funcțiilor și indicilor ce acordă dreptul la pensie pentru limită de vârstă în condiții avantajoase, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei dă explicații exhaustive privind modul de aplicare a Lisei nr. 1, în temeiul căreia se acordă dreptul la pensie în condiții avantajoase.

Astfel, în Lista nr. 1, capitolul I „Exploatarea miniere”, la pct. 1 lit. a) sunt specificați „toți muncitorii care lucrează cu program de muncă complet la lucrări subterane”.

Conform Clasicatorului Ocupațiilor din Republica Moldova profesia de „conducător auto (șofer)” se raportează la categoria muncitorilor.

Totodată, potrivit „Explicațiilor cu privire la modul de aplicare a Listei nr. 1 ale unităților de producție, lucrărilor profesiilor, funcțiilor și indicilor ce acordă dreptul la pensie pentru limită de vârstă în condiții avantajoase, ziua integrală de muncă se consideră atunci când salariatul execută lucrările într-un interval ce nu este mai mic de 80 % din durata totală a timpului de muncă.

Reieșind din cele menționate, conducătorii auto ocupați la lucrări în subteran pot beneficia de dreptul la pensie anticipată, dacă în baza documentelor se va confirma activitatea șoferului în subteran o perioadă nu mai mică de 80 % din ziua de muncă și să dețină un stagiul de special pentru bărbați de 10 ani.

La caz, funcția deținută de reclamant de conductor auto se raportează la categoria muncitorilor, prin urmare cade sub incidența Listei nr. 1 pct.1 lit a), beneficiind astfel de pensie în condiții avantajoase.

Reclamantul, activând în calitate de conducător al utilajului autopropulsat, executa lucrări în mină de 85% din durata totală a timpului de muncă, prin urmare a avea un program de muncă complet.

Caracterul complet al programului de muncă în condiții de subteran se deduce din Actul de verificare al lucrărilor, potrivit căruia însuși reprezentanții Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ialoveni au stabilit că „șoferii execută lucrări în mină 85% din durata totală a timpului de muncă și la lucrări nu sunt sustrași, dar și din explicațiile reprezentantului ÎS „Mina de piatră din Mileștii Mici” care a confirmat că conducătorii auto se află în subteran mai mult de 85 %.

Astfel, Colegiul apreciază juste constatările instanțelor de judecată ierarhic inferioare că începând cu 1 decembrie 2001 și până la concediere Graur Gheorghe a deținut funcția de conducător al utilajului de autopropulsare, cu zi completă de muncă, ca muncă în subteran și în concluzie, beneficiază de pensie în condiții avantajoase, având în vedere și întrunirea stagiului special de 22 de ani prevăzuți de lege.

Colegiul consideră că instanțele judecătorești corect au respins argumentele apelantului, precum că raportul juridic în cauză nu admite succesiunea în drepturile procesuale, or, Curtea Europeană a asimilat dreptul la prestații sociale unui drept de proprietate, în sensul art. 1 din Protocol nr. 1 la Convenția Europeană. Un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensie ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei.

Instanța de apel corect a stabilit că dreptul lui Graur Gheorghe privind achitarea pensiei cu avantaje a fost stabilit de instanța de fond în timpul vieții acestuia, respectiv acest drept patrimonial, nedevenind executat până la data decesului acestuia, va urma a fi achitat de către CNAS în cazul venirii hotărârii executorii în condițiile legii – până la data decesului lui Graur Gheorghe, succesorilor săi.

În asemenea circumstanțe, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contenciosul administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că soluția instanței de apel și a primei instanțe este întemeiată, fiind adoptată în limitele competenței, cu aplicarea corectă a legii materiale care guvernează raportul juridic litigios. Astfel, se ajunge la concluzia de a respinge recursul.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contenciosul administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva deciziei din 28 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Sveatoslav Moldovan

Victor Burduh

Nina Vascan

Iurie Bejenaru